

J E L E N K Ö R.

32. szám

Pest, szerda aprilis 22kén

1835.

Foglalat: Magyar- és Erdélyország (kerületi ülések; kinevezés; Mayerffy 's az éghetetlen házfödél; különféle.) [Anglia (királyi válasz a londoni egyetem ügyében; Russel nevezetes indítványa 's ennek következtében a tory ministerium megbukása; O'Connel, Shiel, Peel 's Russel beszédeiből töredékek; Canopus hajó harca és elegyhírek.) Franciaország (kir. rendelkezések; Temps javaslata; Lafitte 's a t.) Portugália (Leuchtenberg hg halála.) Spanyolország (carlista híresztelések.) Persia; Németország (Hesseni országgyűlés feloszlatása. 's a t.) Pénzkelet; Gabonaár.

MAGYAR és ERDÉLYORSZÁG.

Pozsonyban april 14kén a RR. tanácskozásba vették az urbéri tárgyban legujabban leérkezett kir. leírás pontjait, 's még azon ülésben a III czikk 3ik §szaig, melly a' legelőről szól, haladtak, a' kormány javaslatit jobbára elfogadván. A' további tanácskozás ünnep utánra halasztott, mert nagyszerdán tul ülések nem tartattak.

Erdélyben főhg. Ferdinand ő kir. magassága mint teljes hatalmu királyi biztos, báró Bruckenthal Károly urat ns. Fogaras vidéke főkapitányi helytartójává nevezte ki. Erd. Hir.

A' budai várerősítési igazgatóság a' hadi főkörmány megbagytabul legszívesb háláját jelenti Mayerffy X. Ferencz urnak, azon szép tetteért, mellynél fogvást ezen érdemes és minden szépet jót 's közhasznu vállalatot nemcsak hő kebellet hanem, valódi tettel is mindenkor buzgón pártoló férfi, a' budai vármező beültetésére kilencszáz legszebb 's válogatottabb fiatal jegenyészalat ajándékozni szíves volt. — Ez uttal igen érdemes érinteni azon derék pártfogást, mellyet Mayerffy Ferencz ur Mózes János holdmező-vásárhelyi lakos uj találmánya ismertetése végett tavaly, Pesttel szomszéd sz. Lőrincz pusztai birtokában tettel tanusított. Mózes János t. i. néhány évvel ezelőtt olly épületfedés módot létesite tulajdon háza építtetésén (mint azt 1831ben a' „Mezei gazdák barátja“ előadá), melly szél 's külső 's belső tűzveszély ellen bátorságosít, gyékény vagy nádtetővel egyenlő áru, közönséges cserépfedélnél pedig, minthogy az illy tetőhez semmi fa nem kívántatik, sokkal olcsóbb, — továbbá vályog 's egyéb falaktól minden nedveséget eltávoztat, 's mivel ezen fedésmód kívülről mázos, szélein pedig vagy egymásba rovátkolt 's rovátkáiban mézsvakolattal összeforrasztott, vagy pedig, ezzel 's fűlfoglárokkal összezsátolt négyszeg cserépből *) áll, boltozat vagy bármi más alaku de lejtős hajlatu vagy domboru tetőre illesztve: ennél fogva semmi nedvet vagy nyirkot nem szí magába. — Ha az illy fedelü épület falai néhány lábmal magasbak, akkor padlását lakszobának, magtárnak, szóval: emeletes épületnek is használhatni. E' találmány a' fában szűkölködő alföldre nézve épen megbecsülhetetlen. Bizton tetőzhetni illy fedésmód szerint bármi nagy palotát vagy szentegyházat is; valamint fentiszt. Mayerffy F. ur, minekutánna illy mód szerint tavaly egy csinos és

*) Az illy mázos cserép 21 hüvelyk vastagságu valóságos hégzag borítékban összerovátkozva 's forrasztva v. foglározva 7 hüvelyk szélességű 's 16 hüvelyk hosszáságu, és így 10 üles hosszáságu 's 3 üles szélességű épülettetőre kívántatik belőle 2315 darab.

tágas istállót állittatott, az idén a' vécési, 5 öl belsővilágosságu templom tetejét kívánja így fedetni. Illy nemes lelku 's minden közügyi 's hazai vállalatban csüggedhetetlen buzgalommal részes férfiúnak mint szentegyházok gyámolának 's joltévo szomszédjoknak ezenel mind ezen gyönyörű példás tetteért, mind egyéb számos jótétiért, a' két testvér Haza előtt fogyhatatlan háláját jelenti a' vécési közönség.

KÜLÖNFÉLE. A' m. vásárhelyi casinónak, mint mult martziusban tartott közgyűlése alkalmával az igazgatóság által tett előterjesztés mutatja, — jelenleg részvényesei száma 212. Mult évi bevétele 5590 ft. és 15 kr. volt, kiadása 5255 ft. és 21 kr. Kamatra kiadva van 1500 ft. A' társaságugyan e' közgyűlésében gr. Teleki Domokost választá igazgatójának. Erd. Hir. — Bécsben a' cs. k. orvos-sebész József-akademiában mult 1835³ iskolai évben doctori koszorut nyertek közt két hazánkfianak nevét is olvashatni, egyik Kecskés György debreczenifi, másik Chrudimsky Antal zimonyifi. — Bécsben f. h. 10ikén Lang Ferencz ur nagyváradi kánonok, udv. tanácsnok, a' sz. István m. kir. rend kiskeresztése 's a' t. életének 83ik évében meghalálozott. — Mint megjegyzésre méltó anomaliát közlik Pozsonybul azon esetet, hogy közelebbi napokban oda egy hajó érkezett Bajorországbul gabonával, mellyet azonnal meg is vásároltak. Mondják, a' rozs, melly különben igen jó volt, néhány garassal olcsóbbá jött, mint különben helyben piacon a' honi. Közelebb még több hajót is várnak a' mondott országbul szinte gabona-teherrel.

ANGLIA.

A' Courier szerint következő a' király válasza a' londoni egyetem testületi jog megadását illető 's az alsóház által benyújtott fölírásra: Ő fölsége a' király az alsóház hü tagjainak tudtukul adja, mikép azon ohajtástól lelkesítve, hogy e' tárgyat teljesen 's éretten fontoltassa meg, azt még a' mult év folytában a' titkos tanács vizsgálata elibe terjeszté, mellynek sikere azonban ő fölségével még nem közöltetett. A' király az alsóház hü tagjainak igéri, hogy a' titkos tanácstól haladéktalan tudósítást fog az általa eziránt tett vizsgálatról kívánni, melly képessé tegye őt megítéltetni azon módot, mikép felelhetni legjobban meg az alsóház azon ohajtásának, hogyszabadéklevél (privilegiales) adassék a' londoni e-

landban eszesnek, bölcsnek, jogosnak? Midőn az unio fölbontásán vitáztunk, diadalmas szemmel mutattak Scotiára; most midőn az egyházkérdés forog szóban én is azt kívánom, hogy Scotiára tekintsünk. Ott az egyházi intézvények a' nép karakteréhez, erkölcsiéhez és érzelmeihez alkalmaztattak, 's ime az ország fölvirágozott; kereskedése, gyárai, földművelése csudálatosan haladtak 's a' benne tanyázó katonaság csekély száma világos bizonyossága az erényes, iparos nép békeszokásinak. Am forduljunk most Irland felé. A' sziv eljajdul azon gondolaton, mi ezen ország, és mi lehetne, mire szánta a' természet, 's mivé tették ti, mert tiétek, hozzátok tartozik; gondotokra vala bizva; hibáji a' tiétek, azok kábaságai is, ti viselitek képét tévedésinek; ti vagytok felelősek büneiért; vétkei utálatosságai, vér-özeinei, rettentőségei, böszülete, — mind tiétek. De menjünk át ez átalányos nézetekről az indítványra magára. "Beszéde folytatban azután azt mutatta meg Shiel ur, hogy Russel iudítványa jogos, tisztaság és kivihető; mert mi a' benne foglalt elvet illeti azt már a' cumberlandi követ is (sir. J. Graham) elfogadta javaslatában, melly azt kíváná, hogy minden egyházkörben, hol három év alatt nem tartatott lelkész, ennek megürült helye be ne töltessék. „Nem foglaltatik e ezen határozatban azon elv, mellyet mi kívánunk? így kiálta föl Shiel ur, nem mutat e ez fölöslegre? 's mi történt e' fölösleggel? azt az éjlankashirei követ (Stanley lord) fogja megmondani: „Összátok föl a' többi közt.“ — Jól van! — De honnan van, hogy új fölösztásról nem is álmodoztatok, mielőtt mi az új alkalmazásról szólni nem kezdetünk? Még egy észrevételelem van az említett javaslatra nézve. A' nemes lord (Stanley) egyetlen lélekzettel tíz püspök fejről fúvá le a' mitrát. 'S nem mondhatjuk e már most elég joggal, hogy tán még mindig sokat hagyott meg? 'S valóban szükséges e tizenkét püspök, és olly tömérdek fizetéssel kelle bírniok, mint a' mennyivel bírnak? 's átaljában, mi haszna van a' püspöki rendszernek Irlandban? (Öst. Beob.) Végre így rekeszté beszédét: „A' katolikusok, midőn az emancipatio ügye forga vitában, megelégtültek volna, ha lelkészeikre gond lett volna, 's hihetőleg minden javitást elfogadtak volna; de ekkor még nem leheté látni azon következtetéseket, mellyek az emancipatio késletéséből támadni fognának. A' „katolikus egyesület“ hatalmasabb és jelentőbb lön; az ország szerkezménye teljesebb lön, a' francia követházban az irlandi katolikusok ügye vitázat tárgya lett, a' Clare megyei választás megtörtént, 's végre kivittuk Wellington ministeriumától szabadságunkat. 'S mi volt a' ministerium első lépése? A' dublini követ (O'Connell) a' népre vettetett vissza,

a' ház ajtai bezárattak előtte; 's a' clarei választás még fenyegetőbb módra ment véghez. Erre következtek a' whigek tévedései; kis karikára nagy lánczot kötöttek. De ne gáncsoljátok az emancipatiót a' dolgok állapota végett Irlandban. A' reform (javítás) okozá mind ezt. Tükkoltuk e elöttek ez igazságot? Midőn a' reform-javaslat szóban forga, azt mondám a' háznak, az egyház javulása kimaradhatlan következtése lesz az ország javulásának, 's valamint az angol nép választó helyeket választók nélkül nem szenvedhet meg: úgy egyházat sem fog többé Irlandban község nélkül visszaéléseivel együtt megszenvedni.“ (Nagy tetszés.)

O' Connel beszédéből a' következőket közöljük: „A' holnapi posta Önök tanácskozásai sikerét a' három ország felé fogja vinni, és Irland meglátandja: remélljen e jobb igazgatást, vagy mélyebb elkeserülésbe süllyedjen. Négy század óta rosszul kormányozzák Irlandot. Még senkitsem hallottam, ki ezen ismert tettet merészen tagadni bátorkodék; de gyakran hallám a' vitéz generaltól a' túlfélen, hogy annak nem vallás az oka. Ezen éj vitájának sükere fogja megmutatni, bármi legyen bajának oka, jobb rendszer fog e megalapíttatni. E' nyilatkozás becse csak abban állana komolyan ígértetnék meg, hogy Irlandra jobb napok fognak ezentúl fölviradni. Nem az a' kérdés: ki legyen minister, hanem meg akarja e Anglia a' testvér-szigettől ismét és száz ezredikszor tagadni a' jogosságot, vagy jobb rendszert szándéka e azon szerencsétlen országban hirdetni. Nem szándékom ma fájdalmait rajzolni. Nézzünk inkább szépségeire, buja termékenységre, dicső javaira, mellyekkel isten fölékesíté azt. Melly országnak adott ezen Isten több alkalmat, hogy boldog legyen, 's melly ország boldogtalanabb nála? Ez tin művetek. Ellenetek emelem föl panaszomat. Magatok érzitek a' zavart, e' helyzet nyomását; rendszeretek okozta azt. De Irland sem akarja, hogy a' népvallás statusvallássá legyen. De közelíthettek a' mostani rendszer alatt az irlandi földnéphez, és felszólíthatjátok, hogy másítsa meg hitét, mig az elayomás köntösében járultok hozzá? Mérjünk a' három testvérországnak egyenlő mérleggel és sullyal, 's ne adjunk az egyikben, a' legboldogtalanabbikban minden gazdagságot, 's mindent, mi a' néptől vétetik föl, olly egyháznak, mellyhez nem tartozik, mellynek tanjaitól lélekisméretében eltér. Ha a' protestans vallás Irlandban ismét terjedni kezdene, tagjai nyíltan és szabadon a' parliament elé léphetnének, 's egyházainak jövedelmei fölemelését kívánhatnák. A' fenforgó indítványban egy betű sincsen, melly babonásra, vagy kirekesztésre mutatna, egy betű sincsen, melly azt kíváná hogy megszorítsátok a' protestantismust. Mit

az indítványt úgy ellenzitek e, mint protestansok, vagy úgy mint statusférfiak? Három század óta semmi eszközt sem hagytatok kisértetlen, hogy a' katolikusokat protestansokká tegyétek. A' status minden hatalmát, egy vad törvénykönyv minden mérszárló kegyetlenségeit hijában hívtátok segítségül, hogy az irlandi népet hite elhagyására bírjátok. — Ti a' protestans vallásnak méltóságokat és gazdagságokat adtatok, 's a' világ minden tiszteletét, míg a' nagyobb többség hite vallóját büntetésekkel sinylesztettétek. Polgári jogait megsemmisítettétek, oltárjait megfosztottátok, egyházaikat megszenteltelenítettétek, 's azokat elragadtátok tőlök; megtörténhetnék ez Angliában? Nem keltek e kiaz angolok azon monarcha ellen, ki lélekisméretöknek törvényt akara szabni, 's nem lön e szökevény gyanánt kiüzve országából, kivetve, számüzve urasága honából? Csak kisértette pedig azt, mit az irlandiakon megtettek, 's az angolok így fizették a' megkisértést.

Ápril 2án az alsóházban J. Russell lord engedelmet kért némi megjegyzéseket tehetni a' kincstár-kancellár beszédére: „Valóban nagy gyöngeség volna, úgymond tölem, ha én, ki tagja valék azon ministeriumnak, melly ezen ülés kezdetével kész javaslatot fogott volna e' tárgy iránt behozni, most arra szánám magam, hogy e' javaslattal majus végeig, vagy junius elejéig várakozzam; 's ha nagy fáradsággal javaslatomat elkészítettem, az igen tisztelt baronet pedig segélyeit v. adójait v. költségeit, 's mindent a' mit csak akara, meg nyert volna, (hangos tetszés) akkor azután majd a' harmadik olvasásnál, vagy tán ha a' javaslat a' felsőházba menne, azt mondaná, hogy minden idöm 's fáradságom hijában volt, mert ő fölsége következő napon a' parlamentet szándékoznék elhalasztani. (Ismétlett tetszés) Uram, így nem akarom magam megcsaladni; én azt mondom, föltétlen parancsoló szükség, hogy mielőtt a' tizedjavaslat elintézésére jövnök, tudjuk, valljon az egyháztulajdonnak köz oktatási czélokra fordítási elve elfogadtatik e? — (Hangos tetszés.) Én megvallom, hogy nem szándékom valamely tizedjavaslat mellett szavazni, mellyben amaz elv elismerve nincsen, sem olly kormányt támogatni, melly illynemű tizedtörvény hijányában katonai erőt készül alkalmazni a' tized-behajtásra Irlandban.“ (Hoszan tartó tetszés) A' szavazás, mint említettük, a' miniszterek ellen ütött ki. —

A' dissenterek házasságát illető törvényjavaslatból kihagyták a' zárlat, melly azon esküvést kíváná, hogy a' házassulók nem az angol egyházhoz tartoznak; a' kormány maga visszahuzta azt. Ennél fogvást a' felek, bármilly vallási felekezethez tartozzanak, egyszerű polgári al-

kunál fogva is egybekelhetnek. Ez fő nehézség volt a' javaslatban, mellyért azt az ellenzés megtámadta. — Levelezők Londonból ápril 4ről, kik az ápril 3iki szavazás sikerét megírták, egyszerűsrimind jelentik, hogy Sir Robert Peelt a' vitázat annyira meghatá a' négy nap folytában, hogy a' házból majdnem vinni kelle őt. — A' francia Temps következőleg rajzolja az alsóház vitáját e' négy napon át: „El kell ismerni: a' ház e' vitázat alatt olly mérséklést bizonyíta, milyet csak tiz év előtt sem lehetett volna angol parlamentben várni. — Az egy Knatchbull urat kivevén, senkit sem lehet hallani, ki a' pápisták czimboraságai 's bujtásairól szólott volna; kevesen ügyekeztek a' gyülekezetet azzal ijeszteni, hogy terjed a' catholicismus Irlandban, 's a' protestantismust inkább támogatni, mint gyöngíteni kelljen ott. E' mérséklés, e' nyugalom, melly megengedé, hogy angol 's így protestans gyülekezet jelenlétében meghányassanak a' katolikusok érdekei, 's az angol lelkészség gazdagsági előtárasának, 's e' gazdagságok egy része töle elvétessék, iszonyú haladás a' műveltségben, 's elég világos tanujele a' nyilvános vélemény uralkodó erejének. Az angol parlament tagjainak három negyede az oxfordi és cambridgei egyetemek egykori tanítványai. E' goth intézvények, mint tudva van, jámbor alapítványok, hol a' vallásos oktatás minden más tanosztályt hatalmában tart. Alapítványuk rendelkezéseit betű szerint követik 's régi oktatási rendszerükön az országgazdaság tanszékén kívül semmit sem másítottak. Azonban a' reform, úgy látszik, Oxford és Cambridgeig is elhatott. Az ifju követek O' Connell eretnekségén 's a' whigek hittagadásán nem botránkoznak meg olly igen többé. A' John Russel lordnál adatott nagy lakoma új bizonytsága a' szellem föl-szabadultának Angliában. Áldomás O' Connell urra, az irlandira, a' katolikusra, a' pápistára, a' nagy izgatóra, áldomás az ő tiszteletére! 'S ezt egy angol nemesnek lakában, Bedford herczeg ivadékaében! — Ez hallatlan, 's az ember alig alig híhet szemeknek. Tiz év előtt egy angol köszönni sem mert volna az utczán O' Connell urnak, kiki futott előle mint dögvészes beteg elől, úgy tekinték őt mint valamely böcstelen embert, kit pártos pórság küldé azon czélból, hogy parlamentbe-jutást csikarjon ki. Sőt a' mi ennél is több, úgy tekinték őt mint zendítőt, szóval: mint pápistát. Azonban hogy megváltoztak az idők! O' Connell ur, a' ki még is pápista maradt, most támasza lön a' whigeknek és lelke a' radikáloknak, mert Irland amaz ország, hol a' győzelem sokat jelent. Még nem mondják ugyan neki: „az én tisztos barátom“, de isznak e-gészségére, 's jóakarva v. kedvesen köszöntik őt,

bárha nagy észtehetsége, tekintete megtisztelőbb üdvözlést még nem parancsol is.“ —

Az alsóház ülésében april. 6án John Russel lord az irlandi egyház vitáját hozta javaslatba, 's előadta azon menetet, mellyet ez ügyben tartani szándéka, 's mellyet a' Courier következőleg közöl: „Az alsóházban april. 2a és 3a közt éjjel 33 szótöbbséggel elfogadott végzés tudósítása behozatalakor az irlandi egyház-tulajdon mi-kép alkalmazása iránt John Russel l. tüstént új végzést fog javasolni, mellynél fogva kötelezze magát a' ház az irlandi tizedekre nézve semmi törvényjavaslatot, semmi rendszabályt nem fogadni el, melly az irlandi egyház-jövedelem fölösle-gel alkalmazásában el nem ismeri azon elvet, mellyet Russel lord hozott indítványba 's a' ház elfoga-dott. Ha e' végzés, mint semmi kétség benne, elfogadtatik, és Peel kabinetje Sig még sem lép le, akkor fölrást javasland a' koronához, mellyben megkéressék a' király, hogy az irlan-di egyház világi jövedelmeit az alsóház rende-lése alá bocsássa, 's képessé tegye a' házat az imént hozott végzés kivitelére.“ — Párisi legujabb hírek szerint april 9ről, mellyek rendkívüli alkalommal érkeztek, Russel indítványáról az irlan-di egyházjövedelem fölöslege alkalmazása iránt a' tudósítás behozása az alsóház april. 6iki ülésében 25 szótöbbséggel fogadtatott el. — Az alsóház 7iki ülésében Russel l. a' főnemlített végzést csakugyan indítványba hozta, mellynél fogva a' ház arra kötelezze magát, hogy semmi javaslatot az irlandi tizedek iránt tanácskozásba nem veend, melly a' Russel indítványába foglalt elvet a' jövedelem fölöslegének alkalmazása iránt el nem ismeri. E' végzés 27 szótöbbséggel fogadtatott el a' ministerek ellen, és Párisban már 9én következő hirt függesztettek ki a' börzén a' kormány parancsára a' párisi kereskedőséghez: „Paris april. 9. 1835. A' kormány híret vette ma, hogy az angol ministerium lemondott. A' bel-minister parancsára: (aláírva) Baudesson de Richebourg, pénzesarnoki biztos.“ — A' párisi börzén még azon hir is volt kifüggesztve, hogy a' király Grey grófot bizta meg az új kabinet képzésével. Ugy hitték, hogy sem Grey gr. sem Melbourne l. részt a' kabinetben venni nem fognak, hanem Howich lordot Grey gróf fíját, J. Russel lordot, Littleton és Hobhouse urakat nevezik az új kabinet tagjainak. — A' Globe april. 9én délután 4 órakor utánírásban mondja: jó kutföböl vesszük imént, hogy Grey gróf a' királynak azon tanácsot adta, hogy Melbourne lordhoz forduljon, és ez, e' pillantásban a' királynál is van.“ —

Következő azon beszéd vége, mellyben sir R. Peel az alsóházban april. 8án a' ministerségről lemondását előadta: „Nem átalom nyilváni-

tani, hogy én semmiféle körülmények közt, a' legnagyobb nehézségek szorultságában sem fogtam volna a' koronának azon tanácsot adni, hogy lemondjon az erkölcsi erő azon gazdag kutfőjéről, melly a' szokás, az elvek, 's az alkotmány mind szellemi mind betűi szoros megtartásában gyökerezik. Biztosan reményelem, hogy ezen elv megtartása legbizonyosabb eszköz nagy veszélyek elhárítására. Mert úgy vélekeszem, hogy az alkotmány szelleménél fogva ministeriumnak nem kell a' nyilvános ügyek vitelét tovább kézben tartani, miután az alsóház többsége megfontolva ellene nyilatkozott; minthogy e' meggyőződés mélyen lelkembe van vésve, letettem hivatalomat, noha őszintén sajnálom, hogy kénytelennek láttam magamat a' király szolgálatjáról e' pillantásban lemondani. De ha megfontolom, a' mi mellette 's ellene szól, úgy hiszem: olly ösvényt választottam, mellyen karakteremet mint statusférfi könnyebben föntarthatom, 's az ország javára hasznosabb lehetek, mintha haszontalan törekvésben a' nyilvános ügyeket olly ellenzéssel szemközt vinni, megátalkodtam volna, ez gátolván eddig is az ügyek menetét.“ — Peel beszédét a' ház minden oldaláról harsogó tetszés szakasztá gyakran félben, melly a' szónok rekesztésével, még miután leült is, több perczig folyvást hangzott (annyira megváltak leléptével elégülve). Utána fölkel J. Russel l. 's mondá: „Csak egy szót szándékom mondani az igen tisztos ur javaslatára a' fenforgó ügyek iránt. Teljesen meg-egyezem vele, mit a' ház elhalasztása és a' zendítési törvény iránt javasolt. Többire, mi az igen tisztos ur nyilatkozását illeti, e' mostani időpont nem helyes, hogy megjegyzést tegyek rájuk; én tehát csak annyit mondhatok, hogy egészen az alkotmány szelleme szerint cselekedett.“ A' zendítési törvény azután harmadszor olvastatott föl és elfogadtatott.

Midőn martz. 30án Wellington hg a' felsóházat elhagyá, az utczán nagy népcsoport süvöltve és ordítva fogadá őt. Némelylek még fenyegetőzni is kezdettek, 's Londonderry marquis Rosslyn gróffal 's több peerrel kénytelen volt egy csapat rendőrséget hozni 's a' hget annak segélyével Downing streetbe kísérni. — A' Standard Devonportból azon nem eléggé hihető, de elég hiteles kutföböl eredt hirt közli, hogy Canopus angol hajó, három orosz hajóval, mellyek a' dardanellákon keresztül akarának törni, keményen megütközött; Canopus vitézül viselé ugyan magát, de még is csaknem izre lövetett, 's 28 legényt vesztett holtban. A' Standard azonban az egész előadást nagyon kétli. — Mahon lord azon nyilatkozást tevő az alsóházban, hogy Elliot lord Francia és Spanyolország egyetértésével ment don

Carloshoz a' további vérontás meggátlása, és a' polgárháboru bevégezése iránt alkudozni vele. — Bár sikerrel. —

A' Courier april. 14én azt mondá, hogy a' városban szárnyaló hírnél fogva Pechell kapitány brigthoni parlamenttag, helyéről, mint a' királyné lovásza elbocsátatott, mert az irlandi egyházkérdésben az ellenzéssel szavazott. A' Times e' hirt megczáfolá, mondván: föl vagyunk hatalmazva nyilvánítani, hogy Pechell kapitány az irlandi egyházkérdésben adottsavazatáért helyéről, mint királyné lovásza, nem bocsátatott el. — Mire a' Courier így felel: „Föl van a' Times hatalmazva tagadni, hogy utolsó pénteken, april 3án Pechell kapitányhoz olly üzenet küldteték, mellynek kifejezése elbocsátást értetének vele? Honnan jött az üzenet, több oknál fogva nem akarjuk megmondani, 's különösen azért is, mert az elbocsátásban meg nem átalkodtak, vagy más szóval, mert azt még most visszahúzták. Adtak e Grey gróf ministeriuma alatt Howe grófnak, a' királyné kamarásának is illy közleményt, midőn az a' reformbill ellen szavazott?

FRANCZIAORSZÁG.

A' Moniteur april 6ról két kir. rendelést közöl, mellyek elsőjénél fogva Gasparin rhonei megyeispán a' belső osztályban alstatustitoknokká neveztetik ki; 2kiknél fogva pedig helyébe Rivet ur tétetik Rhone megye ispánjává. — Moret ur, kit a' pairszék elnöke Pasquier hivatalosan neveze ki Cavaignac ur védelmére, következőt irt Cavaignachoz: „Egy 2dik ellenmondást olvasok a' Nationalban az ügyvédek kimutatása ellen, kiknek hallgatása, mint Ön mondja, árt ügyöknek. Ezen hivatkozás a' lélekisméretre, egyenes választ kíván; im' az enyim: „Én Önt akarátja ellen soha védelmezni nem fogom. Sőt azt hinni, szabadságát sérteném, ha Öntől meg nem híva tolakodnám fogházába. Azért is ugyanazon lap által felelek Önnek, melly ellenmondását közlé:“ —

A' Tempsban következő figyelemre méltó cikkelyt olvashatni: „A' kamara azon statuspénzek alkalmazásáról fog tanakodni, mellyeket a' ministerium javasol, úgy szinte a' vasutakra szükséges napszámokról. Van egy hatalmas mód és eszköz, mellyet minden balitélet ellenére elég bátorsága legyen megszavazni. Az az, mi ohajtanók, hogy a' nyilvános haszon e' müvére a' seregeket használtatnák. 400,000 főnyi sereggel, férfitü fiatalágunk színével, azon belátás és bátorság mellett, melly a' mostani nemzedéket kitünteti, az oktatás és fenyték illy haladása mellett, az egészség föntartására olly derék intézetek birtokában, alig gondolhatni ártalmat vagy akadályt. Svéc a tapasztalást tett e' rendszerben; vannak

neki ügyes, bajokban megkeményült, 's dolog által jól fenytékezett katonáji, 's ezek fölött iszonyu munkáji, óriási emlékei, mellyek mintegy varázs által termettek tartományaiiban.“ Így a' Temps. — A' Tribune 110edszer záratott 's foglaltatott le. — Levelezők Parisból april. 3ról, miután már bizonyos vala, hogy az aprilisi zendülők pöre valóban föl fog a' pairszék előtt vétetni, azt mondják: a' ministerium ez alkalommal nagy katonai erőt akar kifejteni. A' párisvárosi őrizet megkettőztetik, a' nemzeti őrség minden mozdulásra készen tartja magát, mert támadástól fél a' kormány. — Az „ép értelem“ (Bon sens) azt beszéli, hogy Pasquier és Montalivet urak nem rég jelenvoltak az utolsó munkákon Luxembourg belsőjében, 's Montalivet ur azonnal próbát tett a' pörlekedés sikerével. Leülteté a' munkásokat a' vádlottaknak szánt padokra; ő pedig maga az elnökszékbe ült. Miután több kifejezést mondott-el fenszóval, hogy, mint állítá, az épület hangirányos vagy acusticus hatását megkisértse, így szól a' munkásokhoz: Keljete föl, a' törvényszék mindnyájakat egy hanguan fölment. — Az ügyvédi karfenyték-tanácsa april. 6án gyűlést tartott a' könyvtárban, hogy azon királyi rendelésről tanácskozzék, melly az ügyvédeknek megparancsolja, hogy a' pairszék előtt is (melly csak kivételi törvényszék, és meghatározott törvényes pör folyása nincsen) megjelenjenek a' vádlottakat védeni, 's melly hatalmat adott a' pairszék elnökének, hegy ügyvédek adjon a' vádlottaknak azok akarátja ellen is, szóval: melly az ügyvédek a' pairszék törvényhatósága alá helyzi. Az ügyvédi tanács azt határozta, hogy e' rendelés törvénytelen, 's nem kényszerítheti az ügyvédek, hogy kivételi törvényszék előtt megjelenjenek, mellynek sem hatósága sem pörleése törvényesen meghatározva nincs. — A' tanács végre azt is nyilvánította, hogy azok, kiket az elnök védőknek kinevezett, megjelenni a' pairszék előtt nem tartoznak, 's meg nem jelentökt sem okot sem mentséget nem szükséges fölhozni, hanem elég csupán vonakodásukat a' törvényszéknél jelenteniök. Azután Dupin Fülöp, Mauguin és Odillon-Barrot urakból biztosság neveztetett ki, melly e' végzést a' tagokkal vélemény 's nem parancs gyanánt közölje. —

Lafitte ur egyezésre lépett a' bankkal Corbier jegyző előtt. A' bank lemond ő fölsége kezességéről, ellenben Lafitte arra kötelezi magát, hogy a' banknak hat millio francot fog kilencz év alatt fizetni. Perregaux ur, Lafitte ur előbbi társa 800,000 francot fog abból megfizetni. Lafitte ur ezen hat millio lefizetése után is, mint tudva van, még három millio franc birtokában marad; ide nem számítva számos és nagy követtéseket, mel-

lyek e' pillantásban ugyan csekély értékűek, de idővel öregbülhetnek. —

PORTUGÁLIA.

Martz. 30án rendkívüli tordalékban következőleg jelenti az udvari hirlap Leuchtenberg hg. halálát: Auguszt hg. ő kir. magasságát a' hadsereg reményi elől, a' királyné szivétől 's minden igaz portugálinak szeretetétül kora halál ragadá ki élte legszebb virágában; ugyan is ő magassága tegnap délutáni két 's fél óra tájban torokgyulladásban kimult. A' boldogult, ámbár két hónapja sem vala még egészen, hogy Portugáliában kiszállt, már is köz bizodalom és tisztelet tárgya volt a' nép előtt, 's az alkotmányos ország-lás hivei ugy tekinték őt, mint a' trón és nemzeti szabadság legbiztosb gyámolát. Azonban az isteni gondviselés kiragadá közülünk 's nincs egyéb hátra, mint az örök végzésen megnyugodnunk. Ő fölsége a' királyné kívánja, hogy e' szomorú eset gyászára három hónapig mély, 's ugyanannyi ideig félgyász viseltessék. Ugyan ő fölsége a' jó rend főmaradása 's keletkezhető zavarok megelőzése miatt, a' boldogult hg. helyébe a' hadsereg fővezéréül ideiglen Terceira hget nevezte ki. — A' Morning-Chronicle levelezője ugyan a' hg. haláláról ezt írja: Mult vasárnap (martz. 22ikén) a' hg. jelen volt a' lövésznyen Campo-Granden, 's jól érzé magát, más nap vadászni ment szintazon vidor kedvvel és egészséggel, mint előzőtt nap a' versenyen. Haza térvén vadászatrul, gondatlanságbul még azon izzadtan leveté felső ruháját és mellényét, miből természetesen meghülés következett. Eleinte ezt föl sem vevé, mig a' betegség komolyabbra nem fordult, mi közönséges ezen éghajlat alatt, haa' meghüléssel nem gondolk. 27ikén éjjel már gyuladás jelei mutatkoztak 's kevés óra mulva a' betegség veszélyes karaktert ölte föl; azonban az orvosok nem tarták illyesnek, mig nem a' folyvásti rosszabulás következésében 28ikán, midőn már minden orvosi segedelem hasztalannak mutatkozik, szükségesnek láták, hogy a' hg. az utolsó szentségeket fölvegye. Mintegy harmadfél órakor délután a' szenvedő örökre elaludt. Lehetetlen leírni a' királyné 's özvegy császárné fájalmát e' véletlen halálon; szemtanuk beszélik, hogy jajgatásuk örültséghez hasonlított. A' hg. körül volt orvosokat a' nép, mint illy esetekben közönséges, erősen kárhoztatja. Dr. Almeida, egy a' városban elhírvült 's valóban nagy tapasztalásu orvos, kit a' hghez csak utolsó óráján hívtak meg, igen rosálá az udv. orvosok által követett gyógmódot. Az özvegy királyné és császárné kérelmére lord Howard de Walden angol követ és dr. Martin Hasting angol lineahajó orvosa mint tanuk jelentek meg a' hg. teste

bonczoltatásánál, hogy, mint mondaték, a' nép közt már is keringeni kezdett ama hirnek bitangságát, mintha a' hget megétették volna, annál inkább kitüntessék. — A' nép sajnálkozó részvéttel van a' királyné iránt, hogy férjét, kit olly bensőkép szeretett, illy hamar elveszté. Különben, mint mondják, a' hg. azelőtt is gyakran betegeskedett, 's mind e' mellett nem igen ügyelt egészségére; minden nap 's akármilyen kellemetlen időben kijárni szokott. Politikai tekintetben a' hg. elhunytja semmi változást nem okozand, — mert ő, a' mennyire csak lehetett, szemesen kerülte a' statusügyekbe avatkozást; fővezéri hivatalába pedig már van más nevezve, kivel a' nép teljesen megelégszik. A' királyné különben is nagy bizodalommal van mind Carvalho mind Freire urak iránt, Palmella hget pedig igen tiszteli; nem hihető tehát, hogy akár kormányban akár statuselvekben a' mondott urak szempontitult eltávozzék.

SPANYOLORSZÁG.

A' Sentinelle következő carlista tudósítást közöl Navarra széléről martz. 31kérül: Zumalacarreguy martz. 28ikán 8 zászlóaljjal Estella körül állott, midőn Ocannának a' tartalék-sereggel megérkeztét hírvül vevé; ő tehát azonnal alkalmat keresett, hogy vele kiköthessen; azonban Ocanna két nap egymásután mozdulatlan megmaradt állásában 's Zumalacarreguynak lehetetlen volt vele ütközetbe ereszkedni. 29ikén értésére esett a' carlista fővezérnek, hogy Aldama, egy az éjszakai sereghez csak most érkezett új general, a' valenciai csapatokkal 's néhány század ujoncz katonával feléje közelget; azonnal az érkezők ellen indult tehát 's Aoiznál találkozáván velük, nyomban megtámadá őket. Reggeli 10 órától egész délutáni 3 óráig tartott a' harcölás, mig t. i. Zumalacarreguyhoz egy navarrai új zászlóalj segedelmül érkezvén, ez által a' győzödelem egészen részére fordult. Carlistai jelentések szerint a' királynéiak ez ütközetben 300 embert veszettek, Zumalacarreguy csak 43at. — Hírvlelik, hogy Mina parancsára a' losarcosi volt parancsnok don Juan Leon, ki 22ike éjjelén kijelölt hadi állását elhagyá 's Lodosába ment, meglövetett volna. — Egy más szinte carlista levelező, ki tudósításában a' királynéiak veszteségét a' 29iki ütközetben 767 főre teszi, levelét illy szavakkal rekeszti: „Kiki látja ebből, hogy a' győzödelem mindenütt, hol Mina személyesen jelen nincs, mindig a' carlistáké. Minthogy pedig Mina csak akkor mutatja magát, midőn pénzzzállást kell védeni, igen természetes, hogy a' királynéiak soha semmit sem nyernek.“

PERSIA.

A' Morning-Herald Taurisból költ levelet közöl egyikéről a' most Persiában levő angol tisz-

teknek. Ez, miután utjok viszontagságait elbeszélte az egészségtelen mocsáros országban, mellyen valamennyi angol tiszt és altiszt megbetegült, így folytatja előadását: „Teheranba léptünkkor elbámultunk a' persa ezred katonaság tekintetén 's jelles rendin. A' világon egy sereg sem mutatkozhatott volna olly hosszúság és bajos ut után hasonló alakban. Erre én elkészülve nem voltam, mert ama' sok hazugság, mellyet Persiáról híresztelnek, kétségbe vonta előttem mind annak igazságát, mit a' megholt Abbas Mirza seregéről mondtak vagy irtak. — Jelen voltam, midőn Mohammed-Mirzát nagyatyja székörökösének nevezé ki. Az öreg ez alkalommal annyi erőt és elszántságot fejtett ki, mennyit tőle alig leheté vární. Számos rokoni 's a' hgek száz anyjai körülsegülék őt, 's zaklaták, ostromlák; de ő férfiasan ellenszegült haszonleső kérelmeknek, 's állhatatosan megmaradt szándékában t. i. a' megholt koronaherczeg legidősb fiját utódjának kinevezés mellett. Futteh Ali schah több alkalommal állította, hogy éjjelenként megholt bátyjával, Aga Mohammed Channal beszélgetni szokott 's ekkor nagybátyja komolyan meghagyá neki, hogy unokáját nevezze kiszekörökösének, kit ő segitend mint Futteh Alit segitette. Ezt a' persák erősen hiszik 's ennek kívánt hatása is volt. Azonban Mohammed külseje is kedvezőleg ajánlja őt; arczulatja nyílt, 's olly szabadlelkű egyenességgel bír egész alakja, millyel a' többi hg egyik sem. Karaktere még szűz azon utálatos, természetlen gonoszságoktól, mellyeknek rokonai kivétel nélkül hódolnak. De sok nehezséggel kell küzdenie; mert kincstára üres, seregeinek öt éves bérrrel tartozik. Mohammed már több ízben adá személybeli rettenhetlensége bizonyosságát. — Következő egy példája annak: Szék-foglalta után kevés nappal nyugtalanságok ütöttek ki Teheranban, hol néhány egyedáras gabonát vett össze, hogy árát fölrujtassa 's drágaságot támasszon, mielőtt új buzát hozhatnak elegendő mennyiségben. E' miatt a' sütők a' népet nem láthaták el kenyérral, 's a' nép fölzendült, melly alkalommal főleg egy bizonyos Mollah a' porságot mindenféle erőszakra ügyekezék ingerleni. E' Mollah egész a' fejdelemig hatott, 's olly igen garázdalkodott, hogy őt is megbántotta személyesen. Mohammed minden kitelhetőt elkövetett, hogy a' pillantás szükségét enyhítse, 's a' népnek saját magtárait nyitattá meg; de a' Mollah megfojtására ítéltetett, 's holtteste egy táblával a' mellén, mellyen vétke vala megnevezve, nyilvános helyre tetetett ki. —

NÉMETORSZÁG.

A' kasseli újság april. 6ról hercegi rendelést közöl ugyanazon napról, melly az imént

össze gyűlt hesseni országgyűlést, minthogy az a' választó herceg kívánatinak meg nem felelt 's akaratját nem teljesíté, ismét föl szlatja. A' vitás kérdés a' mult országgyűlés feloszlatása volt. A' rendek t. i. azon módot, mellyei a' herceg az országgyűlést elbocsátá, nem találák helyesnek, a' választó herceg pedig az utolsó föl szlató rendelkezésben azt adja tudtokul, hogy az országgyűlést föl szlató rendelkezést ézentúl is csak úgy fogja tenni, mint az előbbit, 's azt a' tüstént következett föl szlatással csakugyan megis tette. — Azonban mielőtt föl szlatott volna, több föl világitást kívántak a' rendek némi rendetlenségekről, mellyek Bockenheimban történtek az ott tanyázó porosz katonaság viselete miatt, ez alkalommal olly kifejezések is hallattak, mellyek a' porosz követséget Kasselben arra birták, hogy külön tudósítást küldjön azok iránt Berlinbe. Később a' kormány megbiztából az országgyűlési biztós olly nyilatkozást tevé a' rendek előtt, hogy a' kérdéses föl világitás amaz említett bockenheimi rendetlenségek ügyében nemcsak megtagadtatik, de egyszersmind komolyan ros zaltatnak a' vita közben hallott kifejezések. E' nyilatkozás nagy megindulást okozott a' rendek közt, különösen a' belőle következett dorgálás végett, 's ellenmondást készültek tenni.

A' badeni országgyűlésben april. 7én következő indítványokat jelentettek: Rotteck ur jelenté, hogy ő a' husvétutáni ülések egyikében indítványt teend, a' badeni constitutionnak alkotmány szerű uton leendő kiegészítésére és biztosítására. Welcker követ jelenté, hogy ő indítványt teend a' magas kamara által hozandó végzések iránt a' sajtó szabadság alkotmány szerű joga ügyében. —

April 8án halt meg Tegel mezei lakán Berlin mellett rövid betegség után Humboldt-Vilmos Károly báró, porosz titkos statusminister és a' nagy természetbúvár Humboldt Sándor b. testvére. Az elhunyt is igen nagy tudományú férfi volt. —

Pénzkelet:		A' gabona pesti piaczi ára aprilis 21kén 1835:			
Bécs aprilis 17kén középár pengő pénzben	középár	pozson, mérő váltó garas	legjobb	közép-szerű	csékély
Status 5 pC. kötel.	102 ² / ₃	Tisztabuza	—	—	—
„ 4 pC.	96 ¹ / ₂	Kétszeres	—	—	—
„ 1820 ^{ki} köles.	120 ¹ / ₂	Rozs	103 ¹ / ₂	100	—
„ 1821 ^{ki} „	139 ¹ / ₂	Árpa	—	—	—
1831 ^{ki} statusköles.	594 ¹ / ₂	Zab	76 ² / ₃	73 ¹ / ₂	—
Kam. — pC. kötel.	63 ¹ / ₂	Köles	—	—	—
Bankrészevény	1340 ¹ / ₂	Köleskása	—	—	—
Cs. arany pCt. agio	—	Kukoricza	106 ² / ₃	—	—